

Motion till riksdagen 2011/12:Ub14

**av Esabelle Dingizian m.fl. (MP)
med anledning av prop. 2011/12:144**

Senare tillämpning av vissa bestämmelser om legitimation för lärare och förskollärare och om särskild utbildning för vuxna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en finansieringsplan för genomförande av lärarlegitimationen och till den kopplade skolreformer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bestämmelser om introduktionsåret bör följa tidsplanen för lärarlegitimationen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat uppdrag för Skolverket gällande introduktionsåret.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om validering av reella kunskaper för lärarlegitimation.

Motivering

Lärarlegitimationen är en viktig bit i kvalitetssäkringen av det svenska skolväsendet. Rätt genomförd kan den ligga till grund för en skola som präglas av högt förtroende för lärares profession och expertis. Alla elever har rätt att möta och få tid med behöriga lärare. Som med alla yrken som omfattas av en legitimation är det inte den som legitimeras som åsyftas med legitimationsförfarandet. I slutändan är legitimationen ägnad att skydda eleverna – inte läraryrket som sådant, även om sådana effekter inbegrips. Miljöpartiet sätter ele-

Fel! Okänt namn på

verna och skolans kunskapsuppdrag i centrum av sin skolpolitik. Därför är vi oroade över regeringens hantering av lärarlegitimationen.

Finansieringsplan för genomförande av reformen

Lärarlegitimationen var från första början underfinansierad. Redan före riksdagens första beslut om införande av lärarlegitimation visade Statskontoret att minst 40 000 lärare på olika sätt skulle komma att behöva komplettera sin utbildning för att få legitimation. Lärarlyftet II, som är regeringens satsning på lärares kompetensutveckling, är långt ifrån tillräckligt för att täcka det behov som finns. Till det kommer den lönekostnad för vikarier som måste täckas för dem som genomgår Lärarlyftet.

Kritiken mot att lärarlegitimationen är underfinansierad framfördes också av lärarnas fackliga organisationer redan innan regeringen presenterade sin ursprungliga proposition. Om alla elever ska få en ärlig chans att nå kunskapsmålen och nå till toppen av sin potential, behöver Sverige lärare av allra högsta klass som får förutsättningar att göra sitt jobb.

Lärare ska göra verklighet av en rad olika reformer utan att ha de nödvändiga förutsättningarna. Det kommer att ta tid från lärares kärnuppdrag, undervisningen. Behörighetsreformen och den uppskjutna legitimationsreformen är bara ett par exempel på flera reformer som genomdrivs utan tillräcklig finansiering, tid och samordning. Sveriges lärare och elever riskerar nu att få betala priset för reformer som genomdrivs alltför snabbt, utan tillräcklig finansiering.

För att reformen om införande av lärarlegitimation ska falla väl ut i skolan måste regeringen försäkra sig om att det finns tillräckliga resurser. De kostnader som finns och som uppstår på grund av legitimationsförfarandet måste identifieras och en finansieringsplan arbetas fram där staten och huvudmännens kostnader ingår. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) bör vara en part i det arbetet. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en sådan finansieringsplan.

Breddad lärarlegitimation för kvalitetssäkring av hela skolväsendet

Lärarlegitimationen finns till för att kvalitetssäkra undervisningen i skolan. All pedagogisk personal med ansvar för undervisning bör därför omfattas av legitimationen. I dag är modersmållärare, fritidspedagoger och i många fall speciallärare och specialpedagoger undantagna. Också musiklärare riskerar att inte få en legitimation, trots lärarutbildning och undervisning i skolan, på grund av att deras anställning är placerad vid exempelvis en kulturförvaltning och inte i skolan. Till och med danslärare med konstnärlig högskoleexamen inom danspedagogik, fram till 2003 den enda utbildning som finns i Sverige till danslärare och som syftar till undervisning i gymnasieskolan, blir utan legitimation.

Fel! Okänt namn på

Studier i modersmålet, fritidspedagogiken, estetisk verksamhet och det stöd som finns i skolan genom speciallärare och specialpedagoger är centrala delar för att skolan ska klara av hela sitt breda kunskapsuppdrag. Lärarlegitimationen behöver breddas för att omfatta alla delar av elevernas undervisning. När införandet av legitimationen nu skjuts fram i tiden uppstår en möjlighet att göra så. Om detta bör regeringens återkomma till riksdagen.

Bestämmelser om introduktionsåret bör följa tidsplanen för lärarlegitimationen

En bra start i läraryrket bidrar självklart till bättre resultat i skolan. Ett väl genomfört introduktionsår kan bli ett lyft för läraryrket och skolan som helhet. En viktig del av introduktionsåret är att alla nyexaminerade lärare får tillgång till en mentor som är en legitimerad lärare och som är väl förberedd för att slussa in den nyexaminerade i läraryrket och vara en viktig länk mellan utbildning och arbete.

Det behövs tydligare bestämmelser kring vad introduktionsåret ska innebära, och Skolverket behöver få ett utökat uppdrag för att ta en tydligare samordnande roll för att garantera att reformen fungerar och får önskade effekter. Samtidigt behöver kravet på ett introduktionsår före tillsvidareanställning skjutas på till samma datum som kraven på lärarlegitimation för att underlätta skolhuvudmännens förberedelser. Det minskar också risken att tusentals nyexaminerade lärare hamnar utanför arbetsmarknaden på grund av slarvigt genomförd politik. De nyexaminerade lärare som fått en introduktionstjänst med mentor ska naturligtvis inte drabbas negativt av en sådan förändring. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Validering av reella kunskaper för lärarlegitimation

De lärare som verkar i skolan i dag har examina från ett flertal olika lärarutbildningssystem. Lärarutbildningen har förändrats ett flertal gånger genom åren. Examensbevis har utfärdats av ett stort antal lärosäten, och dessutom finns fortbildning och tilläggskurser. Självklart är det väldigt komplext att utfärda lärarlegitimationer där man på ett exakt sätt ska ange behörighet mot årskurser och ämne.

Det är också tveksamt att genom en lagstiftning retroaktivt underkänna en lärares behörighet att undervisa i ett ämne som läraren tidigare varit behörig att undervisa i.

I dag utgår kraven på lärarlegitimation endast från de formella kunskaper som en lärare har i ett ämne. Men i de fall där en komplett lärarutbildning finns och det dessutom finns dokumenterad flerårig erfarenhet av undervisning i ett ämne bör Skolverket med hjälp av lärosäten ha möjlighet att validera den reella kunskapen och därmed ge behörighet att undervisa i ett visst ämne. Det möjliggör ett bättre användande av resurser och tillvaratar bättre

Fel! Okänt namn på

den faktiska kompetens som finns i lärarkåren. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 10 maj 2012

Esabelle Dingizian (MP)

Peter Rådberg (MP)

Agneta Luttröpp (MP)